

Temeljem članka 7. Zakona o muzejima (NN 61/18, NN 36/24), članka 13. Pravilnika o stručnim i tehničkim standardima za osnivanje i određivanje vrste muzeja, za njihov rad te smještaj i čuvanje muzejske građe i muzejske dokumentacije (NN 150/23) i članka 35. Statuta Povijesnog i pomorskog muzeja Istre – Museo storico e navale dell'Istria, ravnatelj Povijesnog i pomorskog muzeja Istre – Museo storico e navale dell'Istria, uz prethodno mišljenje Stručnog vijeća Muzeja, donosi

**PLAN PRIKUPLJANJA MUZEJSKE GRAĐE POVIJESNOG I
POMORSKOG MUZEJA ISTRE – MUSEO STORICO E NAVALE
DELL'ISTRIA ZA PERIOD 2026. – 2030.**

1. UVOD

Prikupljanje građe jedna je od osnovnih djelatnosti muzeja. Pod muzejskom građom, sukladno Zakonu o muzejima, smatraju se sva civilizacijska, kulturna, materijalna i nematerijalna dobra i dijelovi prirode, koji su dio nacionalne i općeljudske baštine. Svrha prikupljanja muzejske građe je obogaćivanje fundusa Muzeja, zaštita predmeta kulturno povijesne baštine i njihova prezentacija javnosti te predstavlja preduvjet za realizaciju izložbenih i izdavačkih projekata.

Stalnom prisutnošću na tržištu antikviteta i umjetnina i terenskim prikupljanjem, Povijesni i pomorski muzej Istre stvorio je prethodnih godina izuzetno bogat i raznolik fondus, kojeg u idućim godinama treba kvalitetno nadopunjavati. Ovim Planom prikupljanja muzejske građe definiraju se kriteriji prikupljanja građe za fondus Povijesnog i pomorskog muzeja Istre – Museo storico e navale dell'Istria u periodu 2026. – 2030.

Povijesni i pomorski muzej Istre utemeljen je 1955. godine kao Muzej narodnooslobodilačke borbe Istre. Sam naziv govori o njegovoj tadašnjoj društvenoj funkciji, kao i o politici prikupljanja građe. Prioritet kod prikupljanja ispočetka se davalo građi koja se odnosila na narodnooslobodilačku borbu i II.

svjetski rat te na radnički pokret u Istri. Transformacijom Muzeja u regionalni povijesni muzej, nakon 1990. širi se njegova djelatnost i programski interesi, formiraju se nove zbirke i počinje intenzivnije prikupljanje predmeta. Građa, koja se danas nalazi u fundusu Muzeja, je stilski, povijesno i tvarno vrlo različita, a kronološki pokriva razdoblje od srednjeg vijeka do danas, s velikim razlikama u brojnosti predmeta za pojedina razdoblja, od malog broja predmeta iz srednjeg i ranog novog vijeka, pa do izuzetno dobre zastupljenosti 19. i 20. st.

2. POVIJESNI KONTEKST PRIKUPLJANJA

Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria je muzej zavičajnog tipa i prikuplja predmete koji su nastali na području Istre, ili se na nju odnose. Aktivnost prikupljanja građe za fundus Muzeja odražava kompleksnost povijesnog razvoja Istre te, shodno tome, bez obzira na njezinu današnju teritorijalnu i administrativnu podjelu između tri države, Hrvatske, Slovenije i Italije, a unutar Republike Hrvatske na Istarsku županiju i Primorsko-Goransku županiju, Muzej prikuplja građu s cjelokupnog zemljopisnog i povijesnog područja Istre, uključujući i sjevernojadranske otoke. Tome treba pridodati da je Istra kroz burnu povijest bila u sastavu različitih državnih tvorbi, poprište brojnih političkih i državno-pravnih promjena, demografskih egzodusa, što je za posljedicu imalo odlazak ljudi te iznošenje kulturnih i materijalnih dobara iz Istre. Danas se predmeti istarske provenijencije, ili predmeti koji se indirektno odnose na Istru često nalaze u privatnom vlasništvu izvan Istre, u kolekcionarskim zbirkama, vidamo ih na aukcijama, u antikvarijatima i sl. Povratak takvih predmeta u Istru moguć je najčešće samo njihovim otkupom.

3. SVRHA, CILJEVI I KRITERIJI PRIKUPLJANJA GRAĐE

Muzej prikuplja predmete u različite svrhe:

- radi zaštite i očuvanja predmeta kulturno-povijesne baštine Istre

- radi korištenja predmeta u stručne, znanstvene, popularne svrhe
- radi predstavljanja predmeta javnosti kroz izložbenu i izdavačku djelatnost Muzeja
- radi njegovanja zavičajnog identiteta

Svrha ovog Plana prikupljanja je, da se prikupljanje građe za fundus Muzeja provodi planski, sustavno, prema stručnim i objektivnim kriterijima. Cilj prikupljanja je, prikupiti što veću količinu zanimljivih predmeta i time obogatiti zbirke i fundus Muzeja. To se prikupljanje najčešće odvija otkupom, a osim toga još i terenskim istraživanjem, darovanjem ili razmjenom. Prilikom prikupljanja muzejske građe, potrebno je voditi računa o tome da se ta aktivnost temelji na pravnom aktu – ugovoru ili nekoj drugoj ispravi o prijenosu vlasništva.

Muzej se u svojim aktivnostima prikupljanja predmeta, mora pridržavati pozitivnih pravnih propisa Republike Hrvatske i etičkog kodeksa ICOM-a te voditi računa o sljedećim kriterijima:

- provenijencija predmeta (da je predmet iz Istre, da je od autora iz Istre, ili da se odnosi na Istru)
- originalnost predmeta i njegova dokumentarna vrijednost
- kulturno-povijesna i umjetnička vrijednost predmeta
- raritetnost predmeta
- reprezentativnost predmeta
- prioritet nabave predmeta za recentne aktivnosti Muzeja (izložbe, izdavački projekti)
- razina očuvanosti predmeta
- cijena

4. REALIZACIJA PLANA

4.1. Financijska sredstva

Budući da se najveći dio novonabavljenih predmeta priskrbi otkupom, stalnim prisustvom na susretima kolekcionara i trgovaca umjetninama te sudjelovanjem na aukcijama antikviteta i umjetnina, dinamika odvijanja i opseg realizacije Plana prikupljanja muzejske građe Povijesnog i pomorskog muzeja Istre ovisiti će, prije svega, o raspoloživim financijskim sredstvima. U sljedećih pet godina Muzej planira u Financijskom planu svake godine za otkup muzejske građe osigurati određena financijska sredstva, koja će mu omogućiti stalnu prisutnost na tržištu antikviteta i umjetnina, kao i aktivan angažman na planu terenskog prikupljanja.

4.2. Predviđeni broj novih predmeta u periodu 2026. – 2030.

Sama aktivnost prikupljanja muzejske građe bitno ovisi o vanjskim faktorima, prije svega o hirovitosti i nepredvidivosti tržišta antikviteta i umjetnina, pa stoga nije moguće detaljno predvidjeti, niti planirati, broj novih predmeta, koji će se nabaviti za Muzej. S obzirom na iskustvo iz prethodnih godina, može se približno planirati nabavu oko 2 000 predmeta godišnje, što bi za petogodišnje razdoblje iznosilo oko 10 000 novih predmeta u fondusu Muzeja.

4.3. Prioriteti prikupljanja

Prema trenutnom stanju fundusa, mogu se postaviti načelni kriteriji za prioritetni otkup građe za pojedino povijesno i stilsko razdoblje, a unutar toga vršiti otkup sukladno stanju na tržištu. Prioriteti prikupljanja muzejskih predmeta za period 2026. – 2030. biti će sljedeći:

- kustosi/ce – voditelji/ce pojedinih zbirki, određivati će prioritete otkupa po zbirkama

- osnovni kriterij prioriteta prethodnih godina, a tako bi trebalo biti i u buduću je otkup predmeta za potrebe recentnih izložbenih i izdavačkih projekata
- dosadašnjim otkupom, neka su povijesna razdoblja značajnije obogaćena, a neka manje, osobito se to odnosi na period srednjeg i ranog novog vijeka, pa će prikupljanje predmeta iz tog razdoblja biti jedan od prioriteta prilikom otkupa
- budući da su pojedini dijelovi Istre u sastavu Mletačke Republike proveli više stoljeća, veliki će se značaj dati prikupljanju predmeta iz tog razdoblja istarske povijesti.

Ovim Planom prikupljanja muzejske građe za fundus Povijesnog i pomorskog muzeja Istre – Museo storico e navale dell'Istria želi se stvoriti planski okvir za njegovo racionalno i učinkovito obogaćivanje. Dinamika provedbe Plana ovisit će o financijskim mogućnostima Muzeja, o ponudi na tržištu antikviteta i umjetnina, o angažmanu na planu terenskog prikupljanja, te o mogućem pribavljanju muzejskih predmeta donacijama, ili nasljeđivanjem. Eventualno još i zamjenom, što je ipak izuzetno rijetko.

Realno je za očekivati, kako će provedbom Plana kroz sljedećih pet godina, Povijesni i pomorski muzej Istre značajno obogatiti svoj ionako već bogat i raznolik fundus, prikladan za realizaciju zahtjevnijih stručnih i popularnih izložbenih i izdavačkih projekata, a time će bitno pridonijeti zaštiti i očuvanju kulturno-povijesne baštine Istre i zavičajnog identiteta.

KLASA: 612-01/26-01/01

URBROJ: 2163-57/03-26-1

Pula, 10. veljače 2026.

R a v n a t e l j:

Gracijano Kešac, dipl. povj.

